

การยอมรับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

Adoption of Organic Agriculture of Mango Farmers, San Sai District, Chiang Mai Province

ธนภูมิ เวียตตัน นครเศรษฐ์ รั้งควัต* พุฒิสรรค์ เครือคำ และ สายสกุล ฟองมูล

Tanabhumai Vaittan Nakarate Rungkwat* Phutthisun Kruekum and Saisakul Fongmul

สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290
Division of Master of Science in Resources Development and Agricultural Extension, Faculty of Agricultural
Production, Maejo University, Chiangmai 50290

* Corresponding: author: nakarate@mju.ac.th

(Received: 12 July 2021; Revised: 27 August 2021; Accepted: 20 September 2021)

Abstract

The objective of the study were: 1) socio economic attributes of farmers growing organic mangoes; 2) the farmers attitudes towards organic agriculture in mango orchards; 3) factors effecting the adoption of organic agriculture in mango orchards of the farmer and 4) problems encountered and suggestions about the adoption of organic agriculture of the farmers. The sample group consisted of 167 farmers growing mangoes in Sansai district, Chiang Mai province. A set of questionnaires was used for data collection and analyzed using descriptive statistics and multiple regression.

From research finding, it was found that the majority of farmers were male, the average of age were 52 years old on average, and elementary school graduates. They had 5 household members and 2 of them were household workforce on average. The respondents had 2 rai of a mango growing area each and earned an income for 226,000 bath per year an average. They earned on income from growing other crops for 104,034 bath and from non-agricultural sector for 106,128 bath per year on average. The respondents had 5 years of experience in organic agriculture on average. They contacted personnel of public and the private sectors for 6 time per year on average. They perceived

information about organic agriculture technology through public agencies for 24 times per year on average. As a whole, Most of the respondents had a highest level of their agreement to organic agriculture in terms of yield selling and harvest. (\bar{x} = 4.05) Based on its details, yield selling was found to have the highest average mean score (\bar{x} = 4.19). The was followed by harvest (\bar{x} = 4.09), yied processing (\bar{x} = 4.07) and preparation of soil and cultivation area (\bar{x} = 4.01). However, disease and insect prevention was found to have least agreement (\bar{x} = 3.89) As a whole, the respondents had a high level of the adoption of organic agriculture Based on its details, it was found that the respondents adopted organic agriculture Most in terms of yield processing (\bar{x} = 3.93.). This was followed by harvest (\bar{x} = 3.89), preparation of soil and cultivation area (\bar{x} = 3.85), yield selling (\bar{x} = 3.74), and disease/insect prevention (\bar{x} = 3.73), respectively. Factors effecting the adoption of organic agriculture with a statistical significance level were age (sig = 0.016), educational attainment (sig = 0.000), agriculture workforce (sig = 0.000) and attitude towards organic agriculture (sig = 0.000)

Regarding problems encountered and suggestions, the following were found 1) Mango growing which included selection of appropriate varieties, inequal of mango size and some grow slowly. Hence, legumes should be grown alongside with mango trees for soil nourishment and good water drainage. Application of compost is also recommended. 2) Plant diseases caused by insect and fungi so appropriate bio-fermented water should be used for pest control. 3) harvest and post – harvest Ashish included inadequate workforce, oriental fruit fly and methods of long keeping. Thus, the public sector should extend knowledge about appropriate and correct yield management after harvest. 4) Yield processing which included sour taste and fungi in the product. Hence, concerned agencies in processing should hold a training to meet needs of mango farmers.

Keywords: Adoption, mango production, organic agriculture

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอินทรีย์ 2) ทศนคติต่อเกษตรอินทรีย์และระดับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร และ 4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกรที่ปลูกมะม่วงในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 167 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 5 คน แรงงานในการทำเกษตรต่อครอบครัวเฉลี่ย 2 คน มีขนาดพื้นที่ในการปลูกมะม่วงอินทรีย์เฉลี่ย 2 ไร่ ใช้แหล่งเงินทุนตนเองในการทำเกษตร รายได้จากการปลูกมะม่วงเฉลี่ย 226,000 บาทต่อปี รายได้จากการปลูกพืชอื่นเฉลี่ย 104,034 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 106,128 บาทต่อปี ประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 5 ปี เคยมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรอินทรีย์ เฉลี่ย 6 ครั้งต่อปี ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 24 ครั้งต่อปี จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วง ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.05) โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยทัศนคติมากที่สุด คือ ด้านการจำหน่ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.19) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.09) ด้านการแปรรูปผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.07) ด้านการเตรียมดินและพื้นที่ปลูกพืช (ค่าเฉลี่ย 4.01) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง (ค่าเฉลี่ย 3.89) ส่วนระดับการยอมรับเกษตรอินทรีย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีการยอมรับเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ ด้านการแปรรูปผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.93) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.89) ด้านการเตรียมดินและพื้นที่ปลูกพืช ด้านการปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.85) ซึ่งทั้ง 2 มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ด้านการจำหน่ายผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 3.74 และด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง (ค่าเฉลี่ย 3.73) โดยปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ (sig. = 0.016) การศึกษา (sig. = 0.000) แรงงานที่ใช้ในการเกษตร (sig. = 0.000) และทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ (sig. = 0.000)

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ปัญหาด้านที่ 1) ด้านการปลูก ในเรื่องของ การคัดพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปัญหาของมะม่วงที่มีขนาดไม่เท่ากัน แคระแกร็น และบางต้นเติบโตช้าทั้งที่ให้น้ำและปุ๋ยในปริมาณที่เท่ากัน ข้อเสนอแนะ บริเวณรอบ ๆ ควรมีการปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อบำรุงดินให้มีการระบายน้ำได้ดี และเมื่อเริ่มการปลูกใหม่ควรให้น้ำ 4-5 ครั้งต่อวัน และควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยหมักสม่ำเสมอ 2) ด้านโรคและแมลง เนื่องจากการใช้น้ำหมักชีวภาพส่งผลซ้ำในการไล่แมลงและกำจัดศัตรูพืชจึงทำให้เกิดแมลงรบกวน และเชื้อราตามมา ข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการทำน้ำหมักชีวภาพกับการใช้ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และวิธีอื่น ๆ 3) ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว เนื่องจากผลผลิตมีจำนวนมากแรงงานในการเก็บผลผลิตมีไม่เพียงพอ และใช้เวลาในการเก็บ ส่วนหลังการเก็บเกี่ยวปัญหาในเรื่องของแมลงวันทอง และวิธีการเก็บให้ผลผลิตอยู่ได้นานขึ้น ข้อเสนอแนะ อยากรให้หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้ในเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกวิธีให้มากยิ่งขึ้น 4) ด้านการแปรรูปผลผลิต เมื่อทำการถนอมอาหารถ้าเก็บไว้ในอุณหภูมิปกติในบางครั้งมีรสชาติที่เปรี้ยว และเหม็นเปรี้ยว รวมถึงมีเชื้อราอยู่ในผลิตภัณฑ์ ข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เข้ามาอบรมส่งเสริมวิธีการแปรรูปที่ถูกต้องตามขั้นตอนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

คำสำคัญ: การยอมรับ การผลิตมะม่วง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

คำนำ

มะม่วง เป็นผลไม้เมืองร้อนที่มีประวัติการผลิต การเพาะปลูก และการค้ามายาวนาน โดยส่วนใหญ่ มีแหล่งเพาะปลูกในพื้นที่เขตร้อนแถบประเทศ เอเชีย เช่น ไทย เมียนมาร์ เวียดนาม อินเดีย และ ฟิลิปปินส์ เป็นต้น จากสถิติข้อมูลขององค์การ อาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) ปัจจุบันทั่วโลกมีจำนวน 103 ประเทศ ที่มีการเพาะปลูกมะม่วง ซึ่งมะม่วงถือเป็นผลไม้ที่มี คุณประโยชน์และสรรพคุณที่หลากหลาย เช่น สามารถ ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย ไทยเป็นแหล่ง ปลูกมะม่วงพันธุ์ดี มีคุณภาพ และรสชาติดี จึงเป็นที่ นิยมในตลาดต่างประเทศ ประกอบกับแนวโน้ม ความต้องการมะม่วงสดมากขึ้น ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ เกษตรกรและผู้ประกอบการไทยจะขยายการตลาด ได้เพิ่มขึ้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์) สถานการณ์การผลิตและการตลาด ผลไม้ไทยจะพบว่า มะม่วงเป็นไม้ผลเศรษฐกิจ ที่สำคัญและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างมาก รายงานว่า ปริมาณผลผลิตมะม่วงปี 2562 เท่ากับ 158,800 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ซึ่งผลิตได้ 156,200 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.66 เนื่องจาก สภาพภูมิอากาศเหมาะสม ทำให้มะม่วงติดดอกดี อีกทั้งยังมีความต้องการบริโภคมะม่วงทั้งตลาด ในประเทศและต่างประเทศ

เนื่องจากพื้นที่อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ปลูกมะม่วงเป็นจำนวนมาก มีเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ทั้งหมด 288 ครัวเรือน พื้นที่ปลูกทั้งหมด 1,011.10 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 1,009.35 ไร่ โดยมะม่วงที่นิยมปลูก มากที่สุด คือ มะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ เป็นพื้นที่ ในการส่งเสริมการผลิตไม้ผลรูปแบบแปลงใหญ่มะม่วง เป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของไทย

ประกอบกับมะม่วงมีการเจริญเติบโตเร็ว ให้ผลผลิต เร็วและยังสามารถออกดอกติดผลได้เกือบทุกปี เกษตรกรให้ความสนใจมากเป็นพิเศษเนื่องจาก เติบโตเร็ว ให้ผลผลิตเร็ว และมีการออกดอกปีละ 2-3 ครั้งต่อปี ในบรรดาสายพันธุ์มะม่วงที่ให้ผลผลิต ได้ดีจะมีเพียงไม่กี่สายพันธุ์ ซึ่งสายพันธุ์ที่สามารถ ออกดอกติดผลได้ดีในปัจจุบันคือ มะม่วงพันธุ์ โชคอนันต์ (วินัย, 2543) และเกษตรกรอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการ รวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน รวมกันผลิต และรวมกันจำหน่าย เนื่องจากที่ผ่านมามะม่วง มีความต้องการมากทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ไทยส่งออกมะม่วงสดปริมาณกว่า 5.7 หมื่นตัน ขยายตัว 4 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกัน ในปี 2562 โดยส่งออกไปตลาดอาเซียนขยายตัว โดดเด่นสุด มีสัดส่วนอยู่ที่ 37.5 เปอร์เซ็นต์ และ ขยายในประเทศ ผลผลิตรวม 3.12 ล้านตัน ผลผลิต เฉลี่ย 1,583 กิโลกรัมต่อไร่ จึงมีการปรับเปลี่ยนจาก การใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมีมาเป็นระบบ GAP และระบบ การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เนื่องจาก มีตลาดรองรับที่แน่นอน สามารถลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิต มีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และคำนึงถึงผู้บริโภค ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ และปลอดภัยต่อผู้ผลิต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการยอมรับ เกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอ สนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอำเภอสนทรายเป็น แหล่งที่มีการปลูกมะม่วง ที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นของเกษตรกรและ ระดับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วง และ นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการ วางแผนการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะม่วงอินทรีย์

เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดช่วยลดปัญหาด้านสารเคมีตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรและสะสมในร่างกายของเกษตรกร โดยผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ด้านการปลูกมะม่วงตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ และจะนำผลที่ได้ในการศึกษาไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางานส่งเสริมการปลูกมะม่วงในระบบเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสนทรายและพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอินทรีย์ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ และใช้การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 288 ราย ซึ่งได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ และยอมให้ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 167 ราย ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของขนาดประชากร สุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อย ๆ หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ทักษะคิดต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ใช้แบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกคิดต่อการทำเกษตรอินทรีย์

ตอนที่ 3 การยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใช้แบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร ใช้แบบสอบถามด้วยคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยแบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอินทรีย์ จำนวน 167 ราย โดยติดต่อประสานงานกับเกษตรกร

2. ผู้วิจัยนำข้อเสนอที่เก็บได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและอาจทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งหากเก็บข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลผล สรุปผลการวิจัย และรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบบันทึกและแบบสอบถามมาถอดรหัส และวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย สำหรับสถิติที่ใช้ คือ

1. วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ระดับการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ ในสวนมะม่วง ใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบาย ข้อมูล โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนกับการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ (โดยการยอมรับ = การยอมรับปฏิบัติ) ดังนี้

ยอมรับปฏิบัติมากที่สุด	คะแนน 5
ยอมรับปฏิบัติมาก	คะแนน 4
ยอมรับปฏิบัติปานกลาง	คะแนน 3
ยอมรับปฏิบัติเล็กน้อย	คะแนน 2
ยอมรับปฏิบัติเล็กน้อยที่สุด	คะแนน 1

โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและแบ่งช่วงคะแนนเพื่อใช้ในการพิจารณาระดับการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วง ได้ดังต่อไปนี้

ระดับการยอมรับ	ค่าคะแนน
ยอมรับปฏิบัติมากที่สุด	4.51-5.00
ยอมรับปฏิบัติมาก	3.51-4.50
ยอมรับปฏิบัติปานกลาง	2.51-3.50
ยอมรับปฏิบัติเล็กน้อย	1.51-2.50
ยอมรับปฏิบัติเล็กน้อยที่สุด	1.00-1.50

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยใช้วิธีแบบคัดเลือกเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (ตัวแปรเกณฑ์) กับตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรทั้งหมด 14 ตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนแรงงานที่ใช้ในการทำเกษตร ขนาดพื้นที่

สวนมะม่วงที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ แหล่งเงินทุนในการทำเกษตร รายได้จากการปลูกมะม่วง รายได้จากการปลูกพืชอื่น รายได้นอกเหนือภาคการเกษตร ในการทำเกษตรกรอินทรีย์ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรอินทรีย์ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกษตรกรอินทรีย์ และทัศนคติต่อการทำเกษตรกรอินทรีย์ ซึ่งตัวแปรอิสระทุกคู่ต้องไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.70 และเมื่อทดสอบพบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.70

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรอำเภอสนทรายด้วยวิธีการจัดประเภทและจัดกลุ่ม (Categorize and Sort) เพื่อจัดประเภทและกลุ่มปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะตามที่เกษตรกรได้ตอบไว้ในข้อคำถามแบบปลายเปิด

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 5 คน มีแรงงานในการทำเกษตรต่อครอบครัวเฉลี่ย 2 คน มีขนาดพื้นที่ในการปลูกมะม่วงอินทรีย์เฉลี่ย 2 ไร่ ใช้แหล่งเงินทุนตนเองในการทำเกษตร มีรายได้จากการปลูกมะม่วงเฉลี่ย 226,000 บาทต่อปี รายได้จากการปลูกพืชอื่นเฉลี่ย 104,034 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 106,128 บาทต่อปี มีประสบการณ์ในการทำเกษตรกรอินทรีย์เฉลี่ย 5 ปี เคยมีการติดต่อกับ

เจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรอินทรีย์ เฉลี่ย 6 ครั้งต่อปี ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 24 ครั้งต่อปี

ทัศนคติต่อการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการทำเกษตร

อินทรีย์ รวมทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.05) โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยทัศนคติมากที่สุดอยู่ใน ด้านการจำหน่ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.19) รองลงมาได้แก่ ด้านการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.09) การแปรรูปผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.07) ด้านการเตรียมดินและพื้นที่ปลูกพืช (ค่าเฉลี่ย 4.01) และด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง (ค่าเฉลี่ย 3.89) (Table 1)

Table 1 Level of the attitude towards adoption of organic agriculture in mango orchards of the respondents

(n = 167)			
attitude towards the adoption of organic agriculture	\bar{x}	SD	Description
Preparation of soil and cultivation area	4.01	0.58	High
Disease and insect prevention	3.89	0.67	High
Harvest	4.09	0.62	High
Yield processing	4.07	0.71	High
Yield selling	4.19	0.78	High
Total	4.05	0.51	High

Remarks: 4.51-5.00 Highest 3.51-4.50 High 2.51-3.50 Moderate 1.51-2.50 low 1.00-1.50 Lowest

การยอมรับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีระดับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีการยอมรับเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือด้านการแปรรูปผลผลิต

มีค่าเฉลี่ย 3.93 รองลงมา ได้แก่ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 3.89 ด้านการเตรียมดินและพื้นที่ปลูกพืช ด้านการปลูก มีค่าเฉลี่ย 3.85 ซึ่งทั้งสองมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ด้านการจำหน่ายผลผลิตมีค่าเฉลี่ย 3.74 และด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง มีค่าเฉลี่ย 3.73 (Table 2)

Table 2 Level of the adoption of organic agriculture

(n = 167)

The adoption of organic agriculture	\bar{x}	SD	Description
Preparation of soil and cultivation area	3.85	0.71	High
Mango growing	3.85	0.71	High
Disease and insect prevention	3.73	0.68	High
Harvest	3.89	0.76	High
Yield processing	3.93	0.53	High
Yield selling	3.74	0.73	High
Total	3.83	0.68	High

Remarks: 4.51-5.00 Highest 3.51-4.50 High 2.51-3.50 Moderate 1.51-2.50 low 1.00-1.50 Lowest

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า SigF เท่ากับ .000 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อมูลกับตัวแปรตาม และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอสันทราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่าทั้งหมด 4 ตัวแปร คือ อายุ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา แรงงานที่ใช้ในการเกษตร และทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ 0.01 ตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัวแปรสามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรอยู่ร้อยละ 67.10 (R²= .671) ขณะที่ 32.90 มาจากปัจจัยอื่น ๆ (Table 3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่าทั้งหมด

4 ตัวแปร คือ อายุ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา แรงงานที่ใช้ในการเกษตร และทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ 0.01

อายุ จากผลการศึกษาพบว่าอายุเกษตรกรมีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วง ซึ่งสอดคล้องกับ พนิดา (2562) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวนาปรังของเกษตรกรในเขตเทศบาลตำบลศรีเมืองเชียงใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าอายุมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวนาปรังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงมีอายุเพิ่มมากขึ้นจะมีแนวโน้มให้เกิดการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะเกษตรกรที่มีอายุมากขึ้นนั้นได้มีการผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการทำสวนมะม่วงมาแล้วตามช่วงอายุทำให้เกิดความเชี่ยวชาญหรือมีความรู้ในขั้นตอนของการทำเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วง ตั้งแต่การปลูกจนถึงการจำหน่ายผลผลิต

เป็นอย่างดี เมื่อได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนแล้วก็จะสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับพื้นที่การผลิตมะม่วงของตนเองได้อย่างรวดเร็ว ผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับการศึกษาของวนิดา และจิตผกา (2553) ที่พบว่า อายุมีผลในทางลบต่อการยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าสู่วัยผู้สูงอายุ จึงยังมีความสนใจพร้อมรับแนวทางใหม่ และยอมรับเกี่ยวกับความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนภัทร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมภัทร์ (2552) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการยอมรับเทคโนโลยี การผลิตในสวนมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลคือระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร แรงงานที่ใช้ในการเกษตร จากผลการศึกษาพบว่าแรงงานที่ใช้ในการเกษตรมีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วงเนื่องจากผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้น แรงงานจึงไม่เพียงพอต่อการเก็บเกี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับ เทคโนโลยีการผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลสันป่าตอง อำเภอแม่แตง จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า จำนวนการ

จ้างแรงงานมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยี เกษตรอินทรีย์ และสอดคล้องกับธนภัทร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าจำนวนการจ้างแรงงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ทิศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ จากผลการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ในสวนมะม่วง มีความเห็นต่อการทำเกษตรอินทรีย์และพร้อมที่จะพัฒนาการผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ซึ่งสอดคล้องกับ ธนภัทร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีทัศนคติของการทำเกษตรอินทรีย์ สอดคล้องกับการยอมรับเกษตรกร อินทรีย์ของเกษตรกร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จจึงทำให้กล้าเสี่ยงกับปัญหาโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ โดยถ้าแก้ไขปัญหานั้นผ่านพ้นไปได้จะทำให้ต้นทุนการผลิตของชาวนานั้นลดลงซึ่งการทำเกษตรอินทรีย์ก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้ค่าใช้จ่ายในการใช้สารเคมีที่ลดลง ซึ่งจะทำให้ต้นทุนต่ำ ซึ่งในสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันถ้ามีต้นทุนในการผลิตต่ำแต่มีผลผลิตมากขึ้นนั้นก็ทำให้เราได้เปรียบกับคู่แข่งซึ่งสามารถไปแข่งขันในตลาดได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต การรับรู้ข่าวสาร และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักออร์แกนิกของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรีซึ่งคือผลทัศนคติ มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับในการบริโภคผักออร์แกนิกของประชากรในเขตจังหวัดนนทบุรี

Table 3 Factors having an effect on the adoption of organic agriculture in mango orchards of the respondents

Independence variable	Dependence Variable the adoption of organic agriculture in mango orchards		
	B	t	Sig
Sex	.046	.652	.516
Age	.013	2.441	.016*
Educational attainment	.117	3.575	.000**
No. of family members	-.013	-.503	.616
No. of household workforce	.149	3.588	.000**
Size of organic mango orchard	-.020	-.715	.476
Capital source for farming	-.073	-1.394	.165
An income earned from mango growing	-1.522E-7	-.439	.661
An income earned from growing other crops	4.654E-7	.995	.321
An income earned from the non-agricultural sector	9.728E-8	.198	.843
Experience in organic farming	.004	.382	.703
Personnel contact (public/private sector)	.211	.468	.641
Data/information perception about organic agriculture	-.004	-1.553	.123
Attitudes towards organic farming	.559	7.622	.000**
Constant	.156	.257	.798
R ² = 0.671 (67.10%) F = 8.713 Sig = 0.000**			

Remarks: * statistical significance relationship 0.05 ** statistical significance relationship 0.01

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกร

ปัญหาด้านที่ 1. ด้านการปลูกในเรื่องของการตัดพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปัญหาของมะม่วงที่มีขนาดไม่เท่ากัน แคระแกร็น และบางต้นเติบโตช้าทั้งที่ให้น้ำและปุ๋ยในปริมาณที่เท่ากัน ข้อเสนอแนะ บริเวณรอบ ๆ ควรมีการปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อบำรุงดินให้มีการระบายน้ำได้ดี และ

เมื่อเริ่มการปลูกใหม่ควรให้น้ำ 4-5 ครั้งต่อวัน และควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยหมักสม่ำเสมอ ปัญหาด้านที่ 2. ด้านโรคและแมลง เนื่องจากการใช้น้ำหมักชีวภาพส่งผลซ้ำในการไล่แมลงและกำจัดศัตรูพืชจึงทำให้เกิดแมลงรบกวน และเชื้อราตามมา ข้อเสนอแนะ ต้องการได้รับคำแนะนำวิธีการเกี่ยวกับน้ำหมักชีวภาพตัวไหนที่เหมาะสมกับการใช้ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และวิธีอื่น ๆ ปัญหาด้านที่ 3. ด้านการ

เก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว เนื่องจากผลผลิตมีจำนวนมากแรงงานในการเก็บผลผลิตมีไม่เพียงพอและใช้เวลาในการเก็บ ส่วนหลังการเก็บเกี่ยวปัญหาในเรื่องของแมลงวันทอง และวิธีการเก็บให้ผลผลิตอยู่ได้นานขึ้น ข้อเสนอแนะ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกวิธีให้มากยิ่งขึ้น ปัญหาด้านที่ 4. ด้านการแปรรูปผลผลิต เมื่อทำการถนอมอาหารถ้าเก็บไว้ในอุณหภูมิปกติในบางครั้งมีรสชาติเปรี้ยว และเหม็นเปรี้ยว รวมถึงมีเชื้อราอยู่ในผลิตภัณฑ์ ข้อเสนอแนะ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการทำแปรรูปผลิตภัณฑ์เข้ามาอบรมส่งเสริมวิธีการแปรรูปให้ถูกต้องตามขั้นตอนรวมถึงเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม

สรุปผลการวิจัย

เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วง ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดโดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยทัศนคติมากที่สุด คือ ด้านการจำหน่ายผลผลิต ด้านการเก็บเกี่ยว ด้านการแปรรูปผลผลิต ด้านการเตรียมดิน และพื้นที่ปลูกพืช และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง ส่วนระดับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีการยอมรับเกษตรอินทรีย์มากที่สุดคือด้านการแปรรูปผลผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านการเตรียมดินและพื้นที่ปลูกพืช ด้านการปลูก ซึ่งทั้ง 2 มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ด้านการจำหน่ายผลผลิต และด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลง โดยปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติระดับ 0.05 คือ อายุ การศึกษา แรงงานที่ใช้ในการเกษตร และทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเรื่องการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาหรือต่อยอดให้มีประสิทธิภาพได้ ดังนี้

1) จากผลการศึกษาส่วนของอายุ เกษตรกรส่วนใหญ่อายุค่อนข้างวัยกลางคน และยังไม่เข้าสู่ผู้สูงอายุมีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาถึงปริญญาตรีสามารถอ่านออกเขียนได้ จึงมีความพร้อมที่เปิดรับสิ่งใหม่และเรียนรู้ในเรื่องของความรู้จากการฝึกอบรม การดูงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ เพื่อที่จะนำไปส่งเสริมพัฒนาในพื้นที่ของตนเองให้ตอบโจทย์กับยุคปัจจุบัน และเข้าสู่ตามกระแสนิยม ให้เป็นที่รู้จักในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของตนเอง ดังนั้นในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน เช่นหน่วยงานจากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาชุมชนควรเข้ามาให้บริการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ และตรวจรับรองแก่ผู้สนใจและสนับสนุนวิถีกเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย และต่างประเทศ

2) จากการศึกษาพบว่าแรงงานที่ใช้ในการเกษตรในปัจจุบันเริ่มลดลงเนื่องจากต้องใช้ความอดทนสูง ถ้าค่าตอบแทนน้อยไม่คุ้มค่าต่อแรงงาน จึงมีการปฏิเสธ รวมถึงแรงงานจากคนในครอบครัวซึ่งไม่ต้องการให้ลูกหลานมาทำการเกษตร จึงส่งไปเรียนต่างจังหวัด และทำงานต่างจังหวัด ฉะนั้นจึงมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ต้นทุนเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้นจึงอยากให้หน่วยงาน

กรมพัฒนาฝีมือแรงงานในส่วนของกระทรวง
แรงงาน ควรที่จะเป็นสื่อกลางในการจัดการแรงงาน
และหน่วยงานด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
การเกษตรให้สนับสนุนในเรื่องของเครื่องมือจักรกล
ที่เข้ามาช่วยเก็บเกี่ยวในการผลผลิต

3) จากการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการยอมรับ
เกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกร ยิ่งเกษตรกรให้ความสนใจ
สนใจมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กรมส่งเสริม
การเกษตร สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
หน่วยงานภาคอุตสาหกรรมควรมีการส่งเสริม
สนับสนุนในเรื่องของการประชาสัมพันธ์หรือสื่อ
ต่าง ๆ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ไม่ผล และสื่อจาก
คู่มือฉบับพกพา การเน้นใช้เทคโนโลยีให้กับเกษตรกร
และรวมถึงมาตรฐานการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์
การเตรียมดินและพืชที่ปลูกพืช การปลูก การ
ป้องกันกำจัดโรคและแมลง การเก็บเกี่ยวผลผลิต
การแปรรูปผลผลิต และการจำหน่ายผลผลิต

เอกสารอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.
มะม่วงไทยดาวเด่น ส่งออกอาเซียนโต 143
เปอร์เซ็นต์. แหล่งข้อมูล <https://www.dtn.go.th/th/news/5f0d7efbef414014e47b95a5?cate=5cff753c1ac9e073b7bd1c5>
(28 มิถุนายน 2564)
ธนภัทร ขาววิเศษ. 2563. การยอมรับเกษตรกรอินทรีย์
ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว อำเภอสามชุก
จังหวัดสุพรรณบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยรังสิต.

พนิดา สาลีอาจ. 2562. การยอมรับเทคโนโลยีการ
ปลูกข้าวนาปรังของเกษตรกร ในเขตเทศบาล
ตำบลศรี่ง อำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย,
วารสารผลิตกรรมการเกษตร 1(2): 51-62.
วนิดา สุจริตธรรการ และจิตพกา ธนปัญญาธิวงศ์.
2553. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิต
และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอก
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, วารสารเทคโนโลยี
สุนรรี 4(1): 29-44.
วินัย วิริยะอลงกรณ์. 2543. การศึกษาผลของการ
ตัดแต่งกิ่งต่อการเจริญเติบโต การออกดอก
และติดผลของมะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ในระยะ
ปลูกชิด, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
ศิริพร เมืองแก้ว. 2550. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ
การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตระบบเกษตร
อินทรีย์ของเกษตรกรตำบลสันป่ายาง อำเภอ
แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. ปัญหาพิเศษ
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
สมศักดิ์ รอดลอย. 2557. รูปแบบการดำเนินชีวิต
การรับรู้ข่าวสาร และทัศนคติ ที่ส่งผลต่อ
พฤติกรรมการบริโภคผักออร์แกนิกของ
ผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี. (การค้นคว้า
อิสระ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
โสภณภัทร สุนทรพันธ์. 2552. การยอมรับเทคโนโลยี
การผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ในสวนมะม่วง
ของเกษตรกรในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่.
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.